

TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ

- 1 -

Şubat 2001

Yıldırım Koc

Türkiye’de sık sık sorulan bir soru, Avrupa Birliği’ne girilip girilmemesi gerektiğidir. Bu soru günümüzde yanlıştır. Sorulması gereken doğru soru, Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi almaya niyeti var mıdır, yok mudur, olmalıdır. Son 10 yılda yaşananlar, Avrupa Birliği’nin Türkiye’yi tam üyeliğe alma gibi bir niyetinin kesinlikle olmadığını, ancak Türkiye’nin stratejik önemi nedeniyle de Türkiye’yi el altında ve denetim altında tutmak istediğidir. Bu ise ancak Türkiye sömürgeleştirilerek olabilir. Bu nedenle, Avrupa Birliği’nin yetkili organları ve özellikle tam üyelik konusunda onay vermesi gereken Avrupa Parlamentosu, gerek taleplerinin içeriği, gerek üslubuyla, bir sömürge valisi gibi davranmak istemektedir. Avrupa Birliği, 31.12.1995 tarihi itibarıyla girilen gümrük birliği ile isteklerinin büyük bir bölümünü elde etmiştir. Bu nedenle, Türkiye’yi tam üyeliğe alıp, AB yetkili organlarında Türkiye’nin temsil edilmesini kabul etmesi söz konusu değildir. Bu nedenle tam üyelik için sürekli olarak yeni şartlar konmaktadır. Ülkemizdeki bazı çevreler ise tam bir teslimiyet içinde tüm sorunların çözümü için Avrupa Birliği’ne bel bağlamış, ulusal bağımsızlığı ve ulusal egemenliği gerektiğince dikkate almaz bir durumdadır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Avrupa Birliği’nin Türkiye’den talepleri, Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter devlet yapısının bütünlüğü ve bağımsızlığı ile bağdaşmayacak isteklerdir. Bu taleplerin yerine getirilmesi, Türkiye Cumhuriyeti’ni parçalayarak, ulusumuzu bölecek, yeni bir Yugoslavya yaratacaktır.

Türkiye, sorunlarını Avrupa Birliği sayesinde çözmeyecektir. Türkiye, Avrupa Birliği’ne üyelikle güçlenmeyecektir. Türkiye sorunlarını Avrupa Birliği’ne rağmen çözecek ve güçlenecektir. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne tam üye olarak kabul edilebilmesi ise Türkiye’nin daha da güçlenmesine bağlıdır.

Avrupa Birliği ve Avrupa Birleşik Devletleri uzun bir öyküdür. Avusturyalı Kont Coudenhove Kalergi, 1923 yılında Avrupa Birleşik Devletleri’nin kurulması doğrultusunda bir çağrı yapmıştı. Winston Churchill de 19 Eylül 1946 tarihinde Avrupa Birleşik Devletleri’nin kurulmasını gündeme getirdi¹.

Bugünkü biçimiyle Avrupa Birliği, işçilerin birleşme projesi olarak gündeme gelmedi. Avrupa Topluluğu tarafından 1987 yılında yayınlanan bir kitapta², Avrupa Topluluğu’nun oluşumunun birinci nedeni olarak, Avrupa’nın iç çatışmalar nedeniyle “dünya sahnesinin merkezindeki çok eski konumunu yitirmesi” ve “Avrupa’nın yerinin iki yeni süpergüç olan Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği tarafından alınmış olması” gösterilmektedir.

Bugün Avrupa Birliği’nin kendi silahlı kuvvetlerini kurması doğrultusunda adımlar atılmaktadır. 1985 yılından beri bir Avrupa pasaportu kullanılmaktadır. Beethoven’in bir eseri Avrupa’nın “ulusal” marşıdır. Mavi zemin üzerindeki 12 sarı yıldız Avrupa Birliği’nin bayrağıdır. Avrupa para birimi Euro da kullanıma girmiştir ve yakında tedavüle çıkacaktır. Avrupa Birliği ülkelerinde dükkanlarda malların fiyatları hem o ülkenin parasıyla, hem de Euro olarak gösterilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nden farklı bir süreçle bir Avrupa Birleşik Devletleri oluşmaktadır.

Türkiye, Avrupa Birleşik Devletleri’nin henüz çok belirgin bir biçimde ortada olmadığı koşullarda, Avrupa ile ekonomik bütünleşme sürecine Ankara Anlaşması ile girdi. Avrupa’nın endüstrileşmiş altı ülkesinin oluşturduğu Avrupa Topluluğu, uluslararası dengeler açısından önemli bir konuma sahip olan Türkiye’nin ucuz işgücünden de yararlanmak istiyordu. Türkiye’nin Avrupa Topluluğu ile ekonomik bütünleşmesini öngören Ankara Anlaşması, Türkiye’deki siyasal gelişmelere, dünyadaki ekonomik durgunluğa ve ardından da Sovyet sisteminin çökmesine bağlı olarak, ancak gecikmeli biçimde uygulanabildi.

Sovyet sisteminin çöküşüne kadar, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne tam üyelik şansının bulunduğundan söz edilebilir. Ancak Sovyet sisteminin çöküşünün ardından güç dengelerinde ve Avrupa Birliği’nin Türkiye’ye bakışında önemli bir değişiklik yaşandı. Avrupa Birliği, Türkiye’ye olduğu kadar, Akdeniz bölgesindeki diğer

ülkelere karşı politikasını da yeniden biçimlendirdi.

Bugün kısa ve orta vadede Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği söz konusu değildir. Avrupa Birliği ülkeleri, Türkiye ile ilişkilerini eşitlik temelinde değil, bir üstlük-üstlük ilişkisi temelinde yeniden biçimlendirmek istenmektedir. Avrupa Birliği, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu Akdeniz ülkelerinin, kendisini sorunlu bölgelerden ayıracak bir tampon oluşturmasını planlamaktadır. Bu tampon bölge aynı zamanda gerektiğinde kullanılacak bir ucuz işgücü kaynağı, büyük bir pazar, arzulanmış biçimde değerlendirilebilecek doğal kaynaklar da sağlamaktadır. Ayrıca, Avrupa Birliği vatandaşlarının turizm gereksiniminin ucuz ve güvenli bir biçimde sağlanması açısından da Akdeniz bölgesi önemlidir. Diğer bir deyişle, Avrupa Birliği, her açıdan kendi arka bahçesini yaratmaktadır. Türkiye için yeni koşullarda biçilen rol ise, bu arka bahçede yer almaktır.

Avrupa Birliği, gerek tek tek ülkeler, gerek bütünlük olarak, Akdeniz bölgesine geçmişte de önem vermişti. Ancak Sovyet sisteminin çöküşü, Avrupa Birliği'nin bu bölgeye ilişkin politikalarında köklü değişikliklere yol açtı. Almanya, gerek Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesiyle, gerek de Avrupa Birliği'nin orta ve doğu Avrupa'ya doğru genişleme sürecine girmesiyle, Avrupa Birliği içindeki gücünü artırdı. Fransa ve İtalya ise, Avrupa Birliği içindeki bu yeni dengeyi bir parça değiştirmek amacıyla, Akdeniz bölgesindeki ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi konusuna ağırlık verdi. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin bütününe, Akdeniz'de hakimiyet kurulmasından büyük çıkarı vardı.

16 Nisan 1999 günü Stuttgart'ta yapılan ve Avrupa Birliği'nin üst düzey yetkililerinin katıldığı bir toplantıda, açık oturumu yöneten yetkili, Roma İmparatorluğu'ndan beri ilk kez Akdeniz'de bir bütünlüğün sağlandığından açıkça söz etti ve Akdeniz için, birkaç kez, Latince "mare nostrum" (bizim deniz) kavramını kullandı³. Bugün yaşanan süreç gerçekten Roma İmparatorluğu'nun yeniden kurulması, Akdeniz'in, "Avrupa Birliği İmparatorluğu" için "mare nostrum" olmasıdır. Türkiye'nin imparatorluğun karar alma mekanizmalarında yer alması, Avrupa Birliği'ne tam üye olması söz konusu değildir.

Ayrıca, ekonomik alanda Avrupa Birliği'nin istekleri ile IMF ve Dünya Bankası'nın isteklerinin çoğu benzer niteliktedir. Avrupa Birliği'nin MEDA (Akdeniz) fonlarından yararlanmanın önkoşulu, IMF ve Dünya Bankası'nın onayladığı programları uygulamaktır. "Avrupa-Akdeniz Ortaklığı Çerçevesinde Ekonomik ve Toplumsal Yapıların Reformuna Eşlik Edecek Mali ve Teknik Önlemler Konusundaki 23 Temmuz 1996 tarihli Konsey Tüzüğü" (EC.No.1488/96) bu önkoşulu şöyle belirtmektedir⁴:

"Bu destekleme programlarından faydalanacak ülkelerin aşağıda belirtilen yeterlilik ölçütünü sağlamış olmaları gerekmektedir: İlgili ülke, makro-ekonomik düzeydeki reformların etkinliği ve ölçüsü ile uyum içerisinde, Bretton-Woods kurumları (IMF, Dünya Bankası, y.k.) tarafından onaylanmış bir reform programını gerçekleştirmeli veya bu kurumlarla uyum içinde benzer olan programları, onlar tarafından finansman destekleri şart olmasa da, uygulamalıdır." (M.2/A/I/b)

(Devam Edecek)

